ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра політології, історії і філософії

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ
Завідувач кафедри
_____Тамара ШАРАВАРА
(протокол «1» вересня 2026 р. № 2)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

освітньо-наукова програма «Ветеринарна медицина»
спеціальність H6 Ветеринарна медицина галузь знань
H Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
рівень вищої освіти Третій (освітньо-науковий)
факультет Ветеринарна медицина

Полтава
2026 – 2027 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія науки» для здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою «Ветеринарна медицина» спеціальності Н6 Ветеринарна медицина

Мова викладання – державна.

Розробник: *Усанов І.* – доцент кафедри політології, історії і філософії, к.філос.н., доцент

«01» вересня 2026 року Ігор УСАНОВ

Погоджено гарантом освітньої програми «Ветеринарна медицина»

«01» вересня 2026 року ЄВСТАФ'ЄВА

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Ветеринарна медицина» протокол «01» вересня 2026 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності Надія ДМИТРЕНКО

©ПДАУ, 2026 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів	5
Місце в індивідуальному навчальному плані студента (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	1 курс Н6АС_ВМ_дфд_2026
Семестр	1-й
Лекції (годин)	16
Семінарські (годин)	24
Самостійна робота (годин)	110
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія науки» є оволодіння знаннями про принципи наукової парадигми і методологію наукового дослідження, уміннями використовувати їх у власній науковій роботі. Формування культури наукового обґрунтування при розв'язанні науково-практичних проблем та світоглядної позиції як методологічної основи науково-дослідницької та пропедевтичної діяльності.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовою для вивчення дисципліни є досягнуті результати навчально-пізнавальної діяльності при вивченні предметів гуманітарного спрямування другого (магістерського) рівня освіти.

4. Компетентності

загальні:

ЗК 1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у галузі ветеринарної медицини на основі системного наукового та загального культурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК 5. Здатність керувати власною роботою та працювати в команді.

Спеціальні (фахові):

Спеціальні:

СК 4. Здатність вести наукові дискусії на вітчизняному та міжнародному рівнях, відстоювати свою наукову позицію з дотриманням норм наукової етики і академічної чесності.

СК 6. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

5. Результати навчання

РН 3. Формулювати і перевіряти наукові гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків наявні літературні дані та докази, зокрема результати експериментальних досліджень, спостережень, теоретичного аналізу та комп'ютерного моделювання систем і процесів у сфері ветеринарної медицини.

РН 8. Глибоко розуміти загальні принципи, методи та методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері ветеринарної медицини та у викладацькій практиці.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
РН 3	Уміти користуватися понятійним апаратом у розрізненні гіпотез, концептів та теорій, що створюють власні факти семантичним навантаженням. Уміти оперувати науковим інструментарієм селекції найбільш валідних теорій та гіпотез, розуміти засади селекції та конкурентні процедури верифікації та фальсифікації наукового знання. Осягнути антитетику натурального і антропного, що руйнує упередженість згідно людини, яка у своїй появі пройшла темпоральний апгрейд через трансляцію суттєвих домінантних ознак згідно еволюційної теорії. Здобути системну уяву діалектичної біо-, зоо- і соціо- ієрархії для точності операційного застосування понять та побудови моделей у галузі ветеринарії.
РН 8	Чітко розуміти демаркаційні принципи власної наукової парадигми зберігаючи чистоту понятійного апарату. Розуміти феноменологічні, структуралістичні та ін. засади наукового знання, можливості емпіричного, теоретичного пошуку та існуючі критерії істинності. Уміти формулювати власну думку й аргументовано відстоювати особисту позицію. Уміти узгоджувати власний досвід і фахові знання. Уміти популяризувати складні проблеми професійної діяльності.

6. Методи навчання і викладання

словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда); наочні (ілюстрування);

практичні (робота з навчально-методичною літературою, виконання завдань на семінарських заняттях); методи формування пізнавальних інтересів (навчальні дискусії, метод використання життєвого досвіду); методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності до навчання (роз'яснення мети вивчення предмета, висування вимог, заохочення, вказування на недоліки, зауваження); комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Світогляд і позиція дослідника

Світогляд і наукова картина світу. Точка зору дослідника як межа світу (Л. Вітґенштайн). Ексцентрична позиційність людини (Г. Плесснер), середовище і світ (Я. фон Ікскюль). Аскеза наукової уваги і сцієнтизм. Погляд нізвідки (Т. Нагель) і його межі. Межа й обмеження (І. Кант), горизонт і умоглядність. Проблема і таємниця (Ґ. Марсель). Сродна праця (Г. Сковорода) і вибір теми дослідження. Світоглядний вимір філософського паспорта дослідження.

Тема 2. Позанаукові витоки науки

Запитання Нідема про те, чому наука виникла в Європі. Міф як світ без відстані (О. Лосєв). Від міфу до логосу, межа і безмежне. Античний космос і теорія як споглядання. Цільова причина та її вигнання з новочасної науки. Учення про творення з нічого і контингентність світу (М. Фостер). Номіналізм і розчаклування світу (М. Вебер). Закон природи як юридична метафора. Міфи самої науки і міфогенні ідеї (В. Депперт).

Тема 3. Народження наукової проблеми

Тема, задача і проблема. Парадокс Менона, вчене незнання (Микола Кузанський), неявне знання (М. Полані). Подив, сумнів і несподіваний факт як шляхи до проблеми, абдукція (Ч. Пірс). Проблема як антиномія. Об'єкт і предмет дослідження, символ (О. Лосєв). Глибинні теми наукового мислення (Дж. Голтон). Пошук прогалин і проблематизація (М. Альвессон, Й. Сандберг).

Тема 4. Факт, метод та істина

Народження наукового факту, мисленнєвий колектив і стиль мислення (Л. Флек), теоретична навантаженість спостереження (Н. Генсон). Суперечка Л. Пастера і Ф. Пуше. Сліпий факт і зрячий смисл, вираження (О. Лосєв). Метод, пояснення і розуміння (В. Дільтей). Три ролі експерименту. Польовий дослід і рандомізація (Р. Фішер), інскрипції (Б. Латур), знання-що і знання-як. Кореспондентська, когерентна, прагматична і консенсусна теорії істини. Гіпотеза і доктрина. Проблема обґрунтування, трилема Мюнхгаузена, випадки Ґеттієра. Статистичний поріг, відтворюваність результатів, дослідник як свідок.

Тема 5. Наукова картина світу та онтологія науки

Онтологія науки у двох значеннях. Наукова картина світу. Підручне і наявне, час картини світу (М. Гайдеґґер). Атрибуція онтологічного статусу. Розбірливість і високий модернізм (Дж. Скотт). Причинність, функціональна залежність, інформація і самоорганізація. Ґрунт як природне тіло (В. Докучаєв), праця людини і енергія (С. Подолинський), біосфера і біокосне тіло (В. Вернадський). Живе як ціле і місце спостерігача в картині світу.

Тема 6. Наукові революції та розвиток раціональності

Парадигма і нормальна наука, аномалія і криза, несумірність (Т. Кун). Науково-дослідницькі програми (І. Лакатос), епістемологічний анархізм (П. Фейєрабенд). Розрив і тяглість в історії науки (П. Дюгем, О. Койре). Хто робить відкриття, І. Пулюй і В. Рентген. Класичний, некласичний і постнекласичний типи наукової раціональності. Mode-1 і Mode-2, постакадемічна наука. Українські приклади наукових зламів (В. Ремесло, М. Туган-Барановський).

Тема 7. Наука як соціальний інститут і етос дослідника

Наука як соціальний інститут, Королівське товариство, віртуальне свідчення, ефект Матвія. Соціологія знання і сильна програма (Д. Блур). Наукове поле, капітал і габітус (П. Бурдьє). Мережа, обов'язковий пункт проходження і чорна скринька (Б. Латур), пастерівські вакцини в Одесі й Харкові. Влада-знання (М. Фуко), перформативність знання (Ж.-Ф. Ліотар). Науковий етос, CUDOS (Р. Мертон) і PLACE (Дж. Займан). Практика, внутрішні блага і чесноти (А. Макінтайр). Академічна доброчесність. Етика переконання і етика відповідальності (М. Вебер), принцип відповідальності (Г. Йонас), принцип трьох R.

Тема 8. Людина, техніка, ШІ та майбутнє науки

Техніка як уміння, техніки тіла (М. Мосс). Сутність техніки, по-став і запас (М. Гайдеґґер). Система і програми, симулякр (Ж. Бодрійяр). Самопримус і суспільство досягнень (Н. Еліас, Б.-Ч. Хан). Машина і мислення (А. Лавлейс, А. Тюрінг, Г. Дрейфус). Інформація і знання, правила використання мовних моделей у науці, колапс моделей. Конвергентні технології, трансгуманізм і біоетика. Увага як чеснота дослідника. Захист філософського паспорта дослідження.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма навчання Н6АС_ВМ_дфд_2026			
	усього	у тому числі		
		л	с	с.р.
Тема 1. Світогляд і позиція дослідника	18	2	4	12
Тема 2. Позанаукові витоки науки	14	2	2	10
Тема 3. Народження наукової проблеми	14	2	2	10
Тема 4. Факт, метод та істина	18	2	4	12
Тема 5. Наукова картина світу та онтологія науки	14	2	2	10
Тема 6. Наукові революції та розвиток раціональності	14	2	2	10
Тема 7. Наука як соціальний інститут і етос дослідника	18	2	4	12
Тема 8. Людина, техніка, ШІ та майбутнє науки	18	2	4	12
Підготовка реферату	22	-	-	22
Усього годин	**150**	**16**	**24**	**110**

8. Теми семінарських занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Світогляд і позиція дослідника	
1. Світогляд і точка зору	2
2. Межа, таємниця і сродна праця	2
Тема 2. Позанаукові витоки науки	2
Тема 3. Народження наукової проблеми	2
Тема 4. Факт, метод та істина	
1. Факт, метод і експеримент	2
2. Істина та обґрунтування знання	2
Тема 5. Наукова картина світу та онтологія науки	2
Тема 6. Наукові революції та розвиток раціональності	2
Тема 7. Наука як соціальний інститут і етос дослідника	
1. Наука як соціальний інститут і феномен культури	2
2. Науковий етос і відповідальність дослідника	2
Тема 8. Людина, техніка, ШІ та майбутнє науки	
1. Техніка, штучний інтелект і перевірка паспорта	2
2. Захист філософського паспорта дослідження	2
Разом	**24**

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Світогляд і позиція дослідника – опрацювання теми, винесеної на самостійне вивчення – 4 год; – підготовка до семінарських занять за темою – 6 год; – підготовка до семестрового контролю у формі екзамену – 2 год	12
Тема 2. Позанаукові витоки науки – опрацювання теми, винесеної на самостійне вивчення – 4 год; – підготовка до семінарських занять за темою – 4 год; – підготовка до семестрового контролю у формі екзамену – 2 год	10
Тема 3. Народження наукової проблеми – опрацювання теми, винесеної на самостійне вивчення – 4 год; – підготовка до семінарських занять за темою – 4 год; – підготовка до семестрового контролю у формі екзамену – 2 год	10
Тема 4. Факт, метод та істина – опрацювання теми, винесеної на самостійне вивчення – 4 год; – підготовка до семінарських занять за темою – 6 год; – підготовка до семестрового контролю у формі екзамену – 2 год	12

Тема 5. Наукова картина світу та онтологія науки – опрацювання теми, винесеної на самостійне вивчення – 4 год; – підготовка до семінарських занять за темою – 4 год; – підготовка до семестрового контролю у формі екзамену – 2 год	10
Тема 6. Наукові революції та розвиток раціональності – опрацювання теми, винесеної на самостійне вивчення – 4 год; – підготовка до семінарських занять за темою – 4 год; – підготовка до семестрового контролю у формі екзамену – 2 год	10
Тема 7. Наука як соціальний інститут і етос дослідника – опрацювання теми, винесеної на самостійне вивчення – 4 год; – підготовка до семінарських занять за темою – 6 год; – підготовка до семестрового контролю у формі екзамену – 2 год	12
Тема 8. Людина, техніка, ШІ та майбутнє науки – опрацювання теми, винесеної на самостійне вивчення – 4 год; – підготовка до семінарських занять за темою – 6 год; – підготовка до семестрового контролю у формі екзамену – 2 год	12
Підготовка реферату	22
Разом	**110**

10. Індивідуальні завдання

Не передбачені.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
РН 3. Формулювати і перевіряти наукові гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків наявні літературні дані та докази, зокрема результати експериментальних досліджень, спостережень, теоретичного аналізу та комп'ютерного моделювання систем і процесів у сфері ветеринарної медицини.	**Поточний контроль**: виконання завдань на семінарських заняттях; виконання завдань самостійної роботи; написання реферату **Семестровий контроль**: екзамен
РН 8. Глибоко розуміти загальні принципи, методи та методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері ветеринарної медицини та у викладацькій практиці.	**Поточний контроль**: виконання завдань на семінарських заняттях; виконання завдань самостійної роботи; написання реферату **Семестровий контроль**: екзамен

Критерієм успішного виконання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				**Разом**
	Опитування на семінарських заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Написання реферату	Екзамен	
Тема 1. Світогляд і позиція дослідника	4 4	3			**11**
Тема 2. Позанаукові витоки науки	4	3			**7**
Тема 3. Народження наукової проблеми	4	3			**7**
Тема 4. Факт, метод та істина	4 4	3			**11**
Тема 5. Наукова картина світу та онтологія науки	4	3			**7**
Тема 6. Наукові революції та розвиток раціональності	4	3			**7**
Тема 7. Наука як соціальний інститут і етос дослідника	4 4	3			**11**
Тема 8. Людина, техніка, ШІ та майбутнє науки	4 4	3			**11**
Написання реферату			8		**8**
Екзамен				20	**20**
Разом	**48**	**24**	**8**	**20**	**100**

Шкала та критерії оцінювання опитування на семінарських заняттях

К-ть балів	Критерії оцінювання
4	Здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності; обґрунтовує власні думки; ефективно працює з інформацією, застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій, наводить необхідні приклади, аргументує їх; активно співпрацює з колегами, бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови;
3	Здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, але припускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності, ефективно працює з інформацією, застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій з допомогою викладача, наводить необхідні приклади, аргументує їх; співпрацює з колегами, бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови;
2	Здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, але демонструє знання навчального матеріалу не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності, з інформацією працює не ефективно, пов’язує теоретичний матеріал з практичними уміннями лише з допомогою викладача; співпрацює з колегами та участь у дискусіях, диспутах бере не охоче; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді;
1	Здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, не завжди розуміє фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки, з інформацією працює не ефективно, відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; співпрацює з колегами неохоче, допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді;
0	відповідь відсутня, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

К-ть балів	Критерії оцінювання
3	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти якісно засвоїв матеріал, досконало використовує базовий категорійно-понятійний та аналітичнодослідницький апарат сучасної науки; уміло застосовує набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі, без помилок.
2	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти достатньо засвоїв матеріал, але не досконало використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; невміло застосовує набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані не відповідно до методичних рекомендацій і не в повному обсязі.

1	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти засвоїв необхідний матеріал вибірково, недостатньо використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; має труднощі при застосуванні набутих теоретичних знань при розв'язанні практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані не всі або механічно.
0	Завдання самостійної роботи не виконані, або виконані повністю неправильно, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

Шкала та критерії оцінювання написання реферату

К-ть балів	Критерії оцінювання
8	Виконані всі вимоги до написання і захисту реферату; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; дані правильні відповіді на додаткові питання; демонструє ефективну роботу з інформацією: добирає необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізує й інтерпретує її, впорядковує, класифікує й систематизує, в процесі доповіді демонструє високий рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
6-7	Основні вимоги до рефератуі його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; вимоги щодо оформлення реферату дотримані; демонструє ефективну роботу з інформацією: добирає необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізує й інтерпретує її, впорядковує, класифікує й систематизує, але на додаткові питання дані неповні відповіді; здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє середній рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
3-5	Є істотні відступи від вимог до реферату, зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; з інформацією працює не ефективно, здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє достатній рівень фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності,.
0-2	Реферативна робота не відповідає вимогам до написання, здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє низький рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, робота з інформацією не ефективна, або реферативна робота невиконана, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

Формою семестрового контролю є **екзамен.** Проводиться письмово. Оцінки, отримані під час семестрового контролю враховуються при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни. Максимальна оцінка за екзамен, згідно розподілу балів, становить 20 балів.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на екзамені*

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
Для 1-го теоретичного питання	9-10	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 100 %
	7-8	Є відповіді на теоретичне питання, але показано не достатньо глибоке знання матеріалу та задовільний рівень вмінь щодо розуміння і аналізу матеріалу, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 70 %
	5-6	Є відповіді на теоретичне питання, але інформація відображена частково невірна, з помилками, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 50 %
	3-4	Є відповіді на теоретичне питання, але інформація відображена частково невірна, з помилками, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 35 %
	1-2	Є відповіді на теоретичне питання, але інформація відображена не в повному об'ємі або невірна, що не дає можливість у повному обсязі оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	0	Відсутні відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
Для 2-го теоретичного питання	9-10	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 100 %
	7-8	Є відповіді на теоретичне питання, але показано не достатньо глибоке знання матеріалу та задовільний рівень вмінь щодо розуміння і аналізу матеріалу, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 70 %
	5-6	Є відповіді на теоретичне питання, але інформація відображена частково невірна, з помилками, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 50 %
	3-4	Є відповіді на теоретичне питання, але інформація відображена частково невірна, з помилками, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 35 %
	1-2	Є відповіді на теоретичне питання, але інформація відображена не в повному об'ємі або невірна, що не дає можливість у повному обсязі оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	0	Відсутні відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти

*екзамен складається з двох теоретичних питань

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене при вивченні навчальної дисципліни (за потреби)

Засоби навчання: інформаційний супровід із використанням платформи Moodle; комп'ютер (ноутбук) – 1 шт.; пристрій мультимедійний (проектор) – 1 шт.; проекційний екран – 1 шт.; телевізор – 1 шт.; презентації.

Перелік обладнання необхідного для вивчення навчальної дисципліни забезпечує кафедра політології, історії і філософії

13. Політика навчальної дисципліни

Ключові принципи, якими керуються викладач і здобувачі вищої освіти: повага до особистості, доброзичливість і позитивне ставлення, довіра у взаєминах, партнерство. Активність, ініціативність і творчий підхід заохочуються.

– щодо термінів виконання та перескладання:

Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлені терміни. Оцінки, отримані здобувачем вищої освіти, вносяться викладачем в електронний журнал АСУ ПДАУ. Пропущені без поважної причини заняття опрацьовуються самостійно. У разі невиконання здобувачем вищої освіти завдань або неучасті в заходах поточного контролю за відповідний вид навчальної діяльності виставляється оцінка «0» балів. Здобувач вищої освіти має право підвищити результати поточного контролю шляхом виконання відповідних завдань до початку семестрового контролю, окрім тих, які проводилися під час аудиторних занять. Відпрацювання пропущених заходів поточного контролю здійснюється виключно з метою оцінювання результатів навчання, які не були оцінені у встановлені строки. Здобувач, який не з'явився без поважної причини на екзамен, вважається таким, що має підсумкову академічну заборгованість. Повторне проходження екзамену для ліквідації підсумкової академічної заборгованості (FX) допускається двічі: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку формує завідувач аспірантури і докторантури, за участю викладачів відповідної кафедри. Здобувач вищої освіти, який одержав під час семестрового контролю незадовільну оцінку F має право повторно опанувати освітній компонент.

– щодо академічної доброчесності:

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись політики, стандартів і процедур дотримання академічної доброчесності які регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в ПДАУ, Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ПДАУ, Кодексом академічної доброчесності ПДАУ. На факультеті функціонує Комісія з академічної доброчесності, яка здійснює загальний моніторинг та контроль за дотримання норм та принципів академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу. Обов'язковими вимогами є: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної і наукової діяльності. Процедура розгляду порушення академічної доброчесності здобувачем вищої освіти регламентована Кодексом академічної доброчесності ПДАУ.

– щодо використання інструментів штучного інтелекту:

Використання систем штучного інтелекту в освітньому процесі здійснюється відповідно до Правил використання систем штучного інтелекту в освітньому процесі Полтавського державного аграрного університету. Студент при опануванні дисципліни може використовувати продукт згенерований ШІ, але при цьому несе особисту відповідальність за зміст та результати роботи, підготовленої із використанням систем штучного інтелекту. Використання ШІ не звільняє студента від дотримання принципів академічної доброчесності, вимог законодавства щодо авторського права та захисту персональних даних, а також не повинно підміняти його самостійну пізнавальну діяльність. Факт використання системи

штучного інтелекту під час підготовки академічної роботи підлягає обов'язковому розкриттю із зазначенням використаного інструмента та мети його застосування. Інструменти ШІ можуть використовуватися здобувачами вищої освіти як допоміжний засіб для пошуку та структурування інформації, генерування ідей, формулювання запитань, мовного редагування завдань, візуалізації інформації для підготовки презентації. У разі використання у завданні текстів, зображень, даних або інших результатів, згенерованих ШІ, здобувач вищої освіти повинен зазначити факт такого використання із зазначенням інструменту ШІ та способу його використання. Не допускається використання ШІ для повного виконання завдання, подання згенерованих ШІ результатів як власного результату навчальної діяльності без зазначення факту їх використання, створення або подання недостовірної, сфабрикованої чи фальсифікованої інформації, генерування неіснуючих джерел, посилань або інших даних. У разі встановлення факту таких порушень здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання і презентацію за новою темою.

– щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти:

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти ПДАУ. Здобувач вищої освіти може опанувати рекомендований онлайн-курс та перезарахувати здобуті результати навчання як частину навчальної дисципліни. Перезарахування може відбуватися упродовж семестру, у якому відбувається опанування освітнього компонента, проте не пізніше ніж за місяць до встановленої дати семестрового контролю.

– щодо оскарження результатів оцінювання:

Порядок оскарження контрольних заходів урегульовано Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПДАУ. Результат оцінювання можна оскаржити не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання цього здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до завідувача аспірантури і докторантури. Заяву щодо оскарження результатів оцінювання розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням першого проректора Університету. Результатом розгляду апеляції є прийняття комісією рішення, що попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання з відповідного освітнього компонента і не змінюється або рішення, що попередня оцінка знань здобувача не відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента, здобувач заслуговує іншої оцінки.

14. Рекомендовані джерела інформації

***Основні*:**

1. Голубович І. В., Шевцов С. П. Філософія науки та етика науковця: Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи здобувачів третього освітньо-наукового рівня октора філософії. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2021. 53 с.
2. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання: навчальний посібник. Київ: Університетська книга, 2023, 229 с.
3. Карівець І., Кадило А. Сучасна філософія науки: теми й проблеми: навчальний посібник. Львів: Новий світ-2000, 2024. 141 с.
4. Паламар С., Науменко М. Штучний інтелект в освіті: використання без порушення принципів академічної чесності. *Освітологічний дискурс*. 2024. Т. 44, № 1. С. 68–83. DOI: 10.28925/2312-5829.2024.15.
5. Філософські проблеми сучасного наукового пізнання: підручник для студентівмагістрів усіх спеціальностей і форм навчання. / Я.В. Тараоєв та ін. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2023. 350 с.
6. Комунікативні трансформації в сучасній науці: Монографія, К., Інститут філософії імені Г.

С. Сковороди НАН України, 2022. 394 с.
7. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Філософія науки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с.
8. Усанов І. В., Усанова Л. А. Суперечності суспільства знань: освітні трансформації та виклики. Філософські обрії. Полтава, 2023, № 47. С. 51-60. URL : http://surl.li/ikmrhw
9. Synthetic biology : a sociology of changing practices, Andrew S. Balmer, Katie Bulpin University of Manchester, UK, Susan Molyneux-Hodgson University of Sheffield, UK. 2016. URL : http://surl.li/qgewee
10. The Nature of Scientific Thinking: On Interpretation, Explanation, and Understanding. International Studies in the Philosophy of Science. 2015. URL : http://surl.li/xmbuev

***Допоміжні*:**

1. Дзьобань О.П. Філософія науки: підруч. Київ; Одеса : Фенікс, 2024. 516 с. https://ippi.org.ua/sites/default/files/dzoban_filosofiya_nauki.pdf
2. Добронравова І. Практична філософія науки: зб. наук. праць. Суми: Унська книга, 2023. 352 с. http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dodr-phil-2017.pdf
3. Максюта М.Є., Соколова О.М. Філософсько-науковий практикум: контрольні запитання, вправи, тести: навч.-метод. посіб. Херсон: «ОЛДІПЛЮС», 2020. 260 с.
4. Маруховська-Картунова О.О. Філософія науки щодо формування культури філософськоаналітичного мислення в контексті наукового дискурсу. *Актуальний філософський дискурс*: трансформаційні зміни в умовах війни. Львів-Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 96-100. URL : http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/244/6504/14789-1
5. Павлов В.Л. Методологічна цінність філософського знання. Соціокультурні передумови трансформації методології науки / під. ред. М.Ю.Савельєвої та Т.Д.Суходуб. К. : Четверта хвиля. 2020. С.70-281.
6. Усанов І. В. Антропологічні проблеми технологічного світу. *Актуальні проблеми духовності*, 2013. Вип. 14. С. 272-280. URL : http://surl.li/xepych
7. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І. С. Добронравової. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2018. http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf
8. Філософія науки. Навчальний посібник / Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2017 – 588с. http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/1549
9. Філософія науки: підруч. / О.П. Сидоренко та ін.; за ред. О.П. Сидоренка. Одеса: ОДАУ, 2020. 230 с.
10. Філософські засади наукової діяльності: конспект лекцій / уклад. Б. В. Новіков та ін. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 130 с.

Інформаційні ресурси:

1. Філософська думка : науково-теоретичний часопис Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. URL: https://dumka.philosophy.ua/index.php/fd (архів http://journal.philosophy.ua).
2. Бібліотека українських перекладів античної та європейської класики : http://www.aelib.org.ua/
3. Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. URL: https://filosof.com.ua.
4. Філософія освіти / Philosophy of Education : фаховий часопис. URL: https://philosopheducation.com.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : наукова періодика України. URL: http://www.nbuv.gov.ua.
6. Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL: https://plato.stanford.edu..